

prisećanja

milan uzelac

NA RIMSKOM TRGU

*Dok svira gleda u koracima izlizan pločnik,
u ravnodušjem ispijena lica;
godine se slažu poput breskvi na trgu.*

Postoji li rat u kojem ga nije bilo?

*Oči mu utkane u vlažnu, lepljivu ilovaču,
u utrobe popločane pušćanim zrnima.*

*U oksidisanu kutiju uličnog muzikanta
pada žut, kupovanjem usitnjen novac;
ništa se dvaput ne događa,
samo ratovi, oni nas oduvek pohode
(uvek u novom prazničnom odelu)
i talože na dna dobro iskopanih grobova.*

*Građani Bona, plaćajte,
on je izgubio sve vaše ratove,
prokockao sve vaše neostvarene snove;
ali, možda je jedan od prurušenih generala,
možda će sutra u nove ratove da vas vodi,
može on možda i nešto drugo da radi...
Sad samo svira, i svira, i svira...*

U Bonu, 29. jula 1975.

RIMSKI MOST U TRIJERU

Norbert Hinske gewidmet

*Sa sedam prstiju zabodenih u vodu
čuva sećanje na korake Konstantinovih legija
u mahovinom obraslom kamenu.*

*Rubovi mosta mirišu na ruke graditelja,
na znoj nogu izašlih u ovinograđenu, zatalasalu ravnicu,
na smernost zidara pod čijim rukama niče DOM,
na carske, rad smrti neostvarene naume.*

*U mrak maltera talože se glasovi,
vreme ratova i vreme ljubavnika,
vreme preplodnih žena
i vreme filozofskih spekulacija,
vreme prostitutki i vreme buntovnih studenata.*

*Ako sva znanja titraj su voštanog stuba,
nije li govor kamena govor prodavaca s trga,
nije li zato onaj pravi, najdonji deo mosta
zauvek nevidljiv?*

MREŽA JUTRA

*Zurim u dim nad dolinom, u ostatke
očadalog voza. Bolničari izručuju smeće
u metalne, prljavštinom oblepljene kante.
Ne žure. Čekaju da se i ovaj dan okonča,
da s olakšanjem napipaju izlaz iz
gomile polomljenih kostiju i gipsa.*

*Svatom kažu: U većini slučajeva ima nade;
VI sigurno spadate tu; kost voli da sraste,
treba joj dati priliku, bilo kakvu.*

*Iz hodnika dopire: klap-klap,
dosadna muzika 1978, pobuna u Bejrutu,
antagonizam supersila: povreda ljudskih sloboda
— kontrola snošaja.*

*Lekari za vreme jutarnjeg kolegijuma
obnavljaju znanje: čitaju najnovije izdanje knjige
HIRURGIJA U STO LEKCIJA.*

*Operaciona sala u čijim uglovima
pauci ispredaju mreže uvek je spremna.
Ima nade. Još i sada.*

ISADORA I BENNETT

pavao brajša

UVOD

Isadoru i Bennetta upoznao sam na stranicama knjiga Ericce Jong: *Strah od letenja* i *Kako spasiti vlastiti život*, ali također i na daskama splitskog, varaždinskog i ljubljanskog kazališta u interpretaciji Rade Đuričin, koja je ujedno i izabrala tekstove za monodramu *Strah od letenja*, prema istoimenom romanu. I romani i monodrama na mene su ostavili jak utisak, izazvali bezbroj asocijacija i razmišljanja o suvremenom braku, o ljudskoj seksualnosti o problemu ravnopravnosti »među spolovima«, o suvremenoj ženi i njezinim problemima. Ostavio sam po strani ono što neki u tim tekstovima nazivaju pornografijom, kao i ono što je očito usmjereno na bolju prođu knjiga. Moju pažnju nisu privukle jetke primjedbe u vezi s psihoanalizom i psihonaličarima, niti razmišljanja o židovstvu, pa niti ona inače duhovita »komparativna studija« nacionalnih karakteristika sanitarnih prostorija. Kao psihoterapeuta koji se bavi problematikom seksualnosti, braka i obitelji, posebno me je zainteresiralo Isadorino djetinjstvo, njen odnos prema seksualnosti, ljubavi, braku i takozvanoj ravnopravnosti među spolovima.

NEKI OSNOVNI PODACI O ISADORI

Rođena je 1942. godine u New Yorku. Židovskog je porijekla. Majka joj je domaćica a otac trgovac. Ima tri sestre, Gundru Mirandu, Lalah i Chloe Camille. Sve tri su udate. Prva za Libanonca, druga za američkog Crnca, treća za Izraelca. U 13. godini s roditeljima prvi puta posjećuje Evropu. Završava srednju školu i studira književnost. U toku studija udaje se za Brianu Stollermana, od kojega se ubrzo razvodi, jer ovaj oboli od šizofrene psihoze i završava u ludnici. S 23 godine se ponovo udaje za sedam godina starijeg psihoanalitičara iz New Yorka Bennetta Winga. Prve godine braka provodi u Heidelbergu, gdje on služi vojni rok kao vojni liječnik u američkim snagama u Evropi. Između Briana i Bennetta ima jednu čvršću ljubavnu vezu s dirigentom Charles Fieldingom. U Heidelbergu Bennett ima ljubavnicu Penny, inače ženu svog kolege iz vojske. Po povratku iz Heidelberga, s Bennettom živi u New Yorku, gdje on ima privatnu praksu, a ona se bavi književnošću. Oboje imaju psihoanalitičare s kojima se stalno konzultiraju. Godine 1971. zajedno polaze na 27. međunarodni psihoanalitički kongres u Beč, gdje Isadora upoznaje londonskog psihoanalitičara Adriana Goodlovea, koji joj ubrzo postaje ljubavnik i s kojim, napustivši Bennetta, luta Evropom, što završava prekidom te veze u Parizu. Vraća se Bennettu u New York. Bennett ima novu ljubavnu avanturu s pacijentom Robin, a Isadora se održava u braku pomoću mnogih ljubavnika (Jeffrey Rudner, Jeffrey Roberts, Josh Ace), prijateljica (Rossana, Gretchen, Hope, Holly) i psihoanalitičara (dr Schwartz, dr Kolner, dr Happe, dr Schrifft). Postaje poznata i slavna spisateljica. Njezin bestseller je *Ispovijesti Candide*. Niti u prvom niti u drugom braku nije imala djece. Pripada dobro stojećem srednjem građanskom sloju američkog društva.

Čitajući tekstove Ericce Jong, slušajući monodramu Rade Đuričin, a i sam razmišljajući o jednom i drugom, doživio sam tri Isadore. Isadora Ericce Jong je dokona žena, bez djece, materijalno osigurana, fizičkim seksom opsjednuta, ali i dobro frustrirana, psihoanalitičkom terminologijom i terapijama saturirana, fiktivnom seksualnom slobodom mistificirana, na pločnicima Pariza ostavljena i vlastitom menstrualnom krvlju do-